

Aan Provinciale Staten

Onderwerp Procesbrief Programma Energie Groningen

Dossiernummer	K7534
Documentnummer	2024-029325
Datum GS	23-04-2024
Behandelaar	S. Grootemarsink, A. Peters en S. de Jonge
Telefoonnummer	06 3111 1889; 06 5005 9811; 06 52068041

Geachte statenleden,

Aanleiding

Bestuurlijke afspraken

Vanuit het Rijk, IPO, de VNG en de netbeheerders is het initiatief gekomen om een visie te ontwikkelen op het energiesysteem van de toekomst. Met een energiesysteem bedoelen we de verbinding tussen vraag en aanbod (opwek en gebruik), transport en opslag van verschillende energievormen¹. Daarbij is afgesproken dat de provincies het voortouw nemen. Specifiek voor de provincie Groningen geldt dat wij drie visies kennen: de Omgevingsvisie, de Economische visie en de Leefbaarheidsvisie. Er is gekozen voor de vorm van een Programma Energie onder de Omgevingsvisie (met raakvlakken naar de economische- en leefbaarheidsvisie).

Naast de bestuurlijke afspraken is er ook vanuit PS en GS een duidelijke wens om meer regie te voeren op energie. Het gaat hierbij om een betaalbaar, betrouwbaar, beschikbaar en bestendig energiesysteem voor bewoners en bedrijven in de toekomst. Brede Welvaart wordt daarom als leidraad gebruikt bij het opstellen van het Programma Energie.

Netcongestie is op dit moment in toenemende mate een probleem voor het aansluiten van energieleveranciers, waaronder huishoudens die zonnepanelen willen, en -afnemers. Dat terwijl toegang tot, en beschikbaarheid van duurzame energie een kritische randvoorwaarde is voor de toekomstbestendigheid van Groningse huishoudens, bedrijven en ook voor veel nieuwe ontwikkelingen in de mobiliteit, woningbouw of bedrijvigheid.

Daarnaast kent Groningen het hoogste percentage inwoners dat lijdt onder energiearmoede². Dit wordt verklaard door het gemiddelde inkomen dat lager is dan het gemiddelde Nederlands inkomen, in combinatie met de prijsstijgingen. Groningen heeft veelal verouderde woningen, die verspreid liggen in het landelijk

¹ [Rijksdienst voor Ondernemend Nederland \(2023\)](#)

² [Binnenlands Bestuur \(2022\)](#)

gebied. Dat brengt hoge kosten met zich mee voor het aardgasvrij maken van woningen.

Ook willen we graag grip houden op de impact die het nieuwe energiesysteem op het Groningse landschap heeft. Er zullen in de energie-infrastructuur daarom richtinggevende keuzes moeten worden gemaakt over het elektriciteitssysteem en de vervanging van het aardgas met waterstof en warmte.

Bouwstenendocument

In de opmaat naar een Programma Energie hebben we een zogenaamd Bouwstenendocument opgesteld. Dit document ontvangt u bij deze brief als bijlage. In het Bouwstenendocument bieden we overzicht van de systeemvraagstukken, de aanpak en het participatietraject met belanghebbenden. Het is de basis voor het nog te schrijven programma. Via deze brief willen we u duidelijkheid geven over het te doorlopen proces en uw rol daarin.

Rol PS

De lange termijnvisie op het provinciale energiesysteem maakt onderdeel uit van de nieuwe Omgevingsvisie. In het [Koersdocument](#) voor de nieuwe Omgevingsvisie (besluit PS d.d. 28 september 2022) is hiervoor al een aanzet gegeven. De Omgevingsvisie bevindt zich in de ontwerpfasen. De Omgevingsvisie is onderdeel van de strategische beleidscyclus, PS is hier het besluitvormend orgaan. Het Programma Energie valt onder de Omgevingsvisie en is daarmee onderdeel van de tactische beleidscyclus. Hiervoor is GS het bevoegd gezag.

Wat we in de praktijk echter zien is dat er een wisselwerking is tussen het Programma Energie en de Omgevingsvisie. De fasering van de Omgevingsvisie maakt het logisch om het ontwikkelproces van de richtinggevende principes voor het energiesysteem van de toekomst gelijk te laten lopen met het proces om te komen tot het Programma Energie. De kaderstellende en strategische keuzes uit de Omgevingsvisie op het gebied van energie worden in het Programma Energie uitgewerkt.

Bovendien is er een brede wens in de Staten om mee te praten over het onderwerp energie. Dit blijkt o.a. uit de diverse moties³ en agenderingsverzoeken. Wij vinden het daarom belangrijk om u zorgvuldig te betrekken bij de totstandkoming van de keuzes over de ontwikkeling van het Groningse energiesysteem van de toekomst. In het proces om te komen tot een Programma Energie is dus op meerdere momenten interactie met PS voorzien.

Hieronder omschrijven we eerst uw rol in het maken van de systeemkeuzes, en vervolgens hoe GS uw Staten wil betrekken bij de uitwerking van deze keuzes in het Programma Energie. Om te beginnen gaan we graag met u in gesprek over de bouwstenen voor het Programma Energie.

Betrokkenheid PS

We zullen u in het kader van de behandeling van het concept-ontwerp Omgevingsvisie tijdens een Stateninformatiedag betrekken bij de strategische keuzes voor het energiesysteem van de toekomst. Dit doen we aan de hand van het bijgesloten Bouwstenendocument. Daarbij informeren we u over onderwerpen zoals de brede energiemix, lange- en korte termijn energieopslag en het verduurzamen van de gebouwde omgeving. Hier kunt u vervolgens op reageren. Zo kunnen uw Staten wensen en bedenkingen meegeven jegens het nog te schrijven Programma Energie en kunnen uw Staten tijdens de behandeling van de concept-ontwerp Omgevingsvisie in het najaar van 2024 een goed geïnformeerde en integrale afweging maken.

³ Onder andere de motie [M485. Verkenning versterking publieke regie energievoorziening](#)

De uitkomsten van het debat worden verwerkt in de ontwerp Omgevingsvisie, waarmee de strategische keuzes worden vastgelegd. In het concept-Programma Energie worden deze keuzes verder uitgewerkt.

Na uw behandeling van de concept-ontwerp Omgevingsvisie zal het concept-Programma Energie aan PS worden aangeboden om wensen en bedenkingen te bespreken. In 2025, na vaststelling van de Omgevingsvisie, zullen wij definitief beslissen over de vaststelling van het programma. Na vaststelling in ons college zal het programma aan uw Staten worden toegezonden.

Betrokkenheid belanghebbenden

In Q3 2024 worden participatiemomenten georganiseerd voor belanghebbenden. De opbrengst van deze momenten zullen worden verwerkt in het concept-Programma Energie.

Tijdslijn

Om u een overzicht te geven van de afstemmingsmomenten met GS, PS en andere belanghebbenden, vindt u in Bijlage 2 een tijdslijn.

Nadere toelichting

In het Programma Energie werken we aan een betrouwbaar, betaalbaar, beschikbaar, bestendig energiesysteem voor bewoners en bedrijven. We doen dit niet zomaar: een belangrijke randvoorwaarde is dat deze ontwikkelingen van het energiesysteem meerwaarde bieden voor de provincie Groningen en haar inwoners. Lokaal eigenaarschap en draagvlak zijn sleutelwoorden. Ook willen we ons kostbare landschap zoveel mogelijk behouden en waar mogelijk versterken.

De transitie van ons energiesysteem komt voor een belangrijk deel voort uit het Klimaatakkoord van Parijs uit 2015. Daarin hebben 195 landen, inclusief Nederland, afgesproken om in 2050 de stijging van de gemiddelde wereldtemperatuur te beperken tot ruim onder 2 graden Celsius, en zo mogelijk 1,5 graden Celsius. Ook Groningen heeft zich gecommitteerd aan het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen. Deze energietransitie gaat hand in hand met het bestrijden van energiearmoede en het ontwikkelen van een betrouwbaar energiesysteem voor alle Groningers.

Het energiesysteem verandert de komende decennia fundamenteel. De beschikbaarheid van energie is niet meer vanzelfsprekend. Daarom is er een nieuw energiesysteem nodig, gebaseerd op hernieuwbare energie. Zo kunnen we in onze energiebehoefte blijven voorzien, om ook in de toekomst met plezier te kunnen blijven wonen en werken in Groningen. Wij vinden het daarbij belangrijk dat het energiesysteem betaalbaar, beschikbaar, bestendig en betrouwbaar is voor de inwoners van Groningen en de bedrijven die hier gevestigd zijn. We gaan werken aan lokaal eigenaarschap en draagvlak, want we willen dat de ontwikkelingen van het energiesysteem meerwaarde bieden voor de provincie Groningen en haar inwoners. Wij houden bij plannen en ontwikkelingen rekening met de impact op de leefomgeving. Het Groninger landschap is uniek in al haar facetten, dit kostbare bezit willen we dan ook zoveel mogelijk behouden en waar mogelijk versterken. Brede Welvaart is hierbij het leidend principe.

Om de ontwikkeling van het energiesysteem mogelijk te maken, gaat de provincie meer regie voeren. Dat doen we met de kaders van onze Omgevingsvisie, Economische Visie en Leefbaarheidsvisie. Maar binnen deze kaders moet worden uitgewerkt wat dit betekent voor het energiesysteem. Dat is ook onderdeel van proces om te komen tot het Programma Energie.

Als provincie hebben we niet op alle onderdelen van het energiesysteem dezelfde rol en/of bevoegdheden. Binnen het programma Energie gaan we een meer

stimulerende en ontwikkelende rol onderzoeken. Zo onderzoeken we de haalbaarheid en wenselijkheid van een provinciaal warmte en/of energiebedrijf. Het gaat om juridisch en financieel complexe ontwikkelingen waar nog maar weinig ervaring mee is bij regionale overheden. Ook is de nationale wets- en beleidsontwikkeling nog niet afgerond. Dit proces vergt daarom ook een zorgvuldige verkenning en afstemming met diverse partijen.

Energie betaalbaar, beschikbaar, bestendig en betrouwbaar

Demografische en economische ontwikkelingen vragen veel van het energiesysteem. Zo gaat de woningvoorraad verduurzamen en willen bestaande en nieuwe bedrijven verduurzamen en groeien. Deze ontwikkelingen zijn van invloed op het energiesysteem. Voldoende beschikbaarheid van energie is geen gegeven. Dat heeft gevolgen voor de betrouwbaarheid van het energiesysteem en gaat gepaard met hevige prijsschommelingen. De betaalbaarheid van energie, zowel voor conventionele vormen (bijv. prijsstijgingen aardgas tgv oorlog in Oekraïne), maar zeker ook voor nieuwe vormen van energie (bijv. als de zon niet schijnt en de wind niet waait), staat onder druk. Daarom streven we naar een brede, bestendige energiemix. Zo houden we opties open en maken we slimme combinaties mogelijk. Hiermee proberen we voor de energietransitie keuzes te maken die goed zijn voor Groningen en Groningers, voor zover dat mogelijk is vanuit onze provinciale rol in relatie tot een Noordwest-Europees speelveld.

Afsluitend

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Groningen, 23 april 2024

Hoogachtend

Gedeputeerde Staten van Groningen:

René Paas, voorzitter

Johan Koopmans, loco-secretaris

Bijlagen

Nr.	Titel	Documentnr.
1	Bouwstenen Programma Energie	2024-048333
2	Planning Programma Energie op hoofdlijnen	2024-048303

